

SAMEN ZINGEN

In het Rotterdams Transkoor, dat inmiddels acht jaar bestaat, worden leden gevierd, niet alleen getolereerd.

PAGINA 28-29

Het Rotterdams Transkoor bestaat acht jaar en vierde dat met een optreden. „Het is een verademing een ruimte binnen te komen en niet de enige in iets te zijn.”

De kooravond, dat is de avond zonder ongemak

H

Door
Sheila Kamerman

Fotografie
Merlin Daleman

Het Rotterdams Transkoor zingt vrij laag. De stem van trans mannen verandert vanzelf na hormooninjecties. Ze krijgen de baard in keel, net als jongens in de puberteit. Bij trans vrouwen werkt het anders. Hun lichaam verandert na oestrogeeninjecties, maar hun stem niet. Zij kunnen hooguit iets bijsturen met logopedie.

Het is zoals het is. Het maakt niemand iets uit. Alle leden houden van het koor, dat acht jaar bestaat. Het is waarschijnlijk het enige trans koor van Nederland. Het 8-jarig bestaan is net gevierd met familieleden en vrienden. Ze praten er over na in een kring op de locatie in Rotterdam-Zuid.

Het feestelijke optreden was spannend, er gingen een paar dingen mis. Een plug schoot opeens los uit de elektrische piano, iemand wist met een snoekduik het euvel te verhelpen. Het meeste ging

goed: niemand viel van het podium. Het publiek, vooral familie en vrienden, ging uit z'n dak. Er werd prachtig gezongen. En vrijwel iedereen voelde zich op z'n gemak.

Dat laatste is het belangrijkste want alle koorleden zijn bekend met een intens gevoel van ongemak. Spreek met hen en je leert dat het ongemak uit veel facetten bestaat: het is het gevoel niet te kunnen zijn wie je bent. Het is het uit de kast komen als transgender persoon of als queer en de reactie daarop van anderen: ouders, familie, vrienden, bekenden en onbekenden. En het is het lange en vaak moeizame traject van worden wie je wél bent.

Er is geen ongemak op de donderdagavonden. Dat maakt die avonden zo belangrijk voor de koorleden. „Het is voor mij een verademing een ruimte binnen te komen en niet de enige in iets te zijn”, zegt Lenn Vlassak (31).

„We delen allemaal het transgender-aspect”, zegt Skylar Neeleman (25).

„Ook voor je transitie kan je bij het koor al zijn wie je wil zijn”, zegt Reno de Vries (33).

„Vervelende vragen die ik krijg van buitenstaanders, vertel ik aan de anderen op donderdagavond”, zegt Marion Ter Meer (76). „Dan ben ik het kwijt.”

Eenheid smeden

Het koor werd opgericht door een paar transgender personen (de organisatie vindt het woord transgenders te hard klinken) die het leuk vonden om niet alleen met elkaar te praten maar ook iets te doen: zingen bijvoorbeeld. Zangdocente en zangeres Nadja Voigt ging het koor leiden. De leden lopen met haar weg omdat ze goed lesgeeft en tegelijkertijd een groep zangers die zeer uiteenloopt in leeftijd en achtergrond steeds tot een eenheid wist te smeden. Ze heeft oog voor gevoeligheden, onzekerheden en misverstanden die kunnen ontstaan.

Het koor is onderdeel van het Expertisecentrum Seksualiteit, Sekswork en Mensenhandel (ESSM), dat valt onder stichting Humanitas. Het centrum biedt hulpverlening aan mensen met een lhbtqiap+-achtergrond uit Rotterdam. Zo zijn er supportgroepen en is er persoonlijk begeleiding. Er is een supportgroep

voor trans mannen, één voor trans vrouwen, één voor jongeren vanaf middelbare-schooleftijd en een groep voor naasten en partners. En er is een tussengroep voor zoekenden in hun seksualiteit, (gender)expressie en genderidentiteit, waar de vraag centraal staat: wie ben ik in deze heteronormatieve samenleving? En, o ja, er is ook nog een huiskamer voor lhbtqiap+-jongeren vanaf zestien, The Hang-Out 010, op een geheime plek in Rotterdam.

Mat Schellekens is coördinator van het Transkoor en bewaakt de koorleden zoals een kip haar kuikens. Want juist de mensen die nog niet helemaal doorvoelen dat ze kunnen zijn wie ze zijn, kunnen in een kwetsbare positie zitten, zegt hij. Tegelijkertijd wil hij ze niet verstoppen want dat is nergens voor nodig. „Het zijn juist vaak sterke mensen.” Bovendien, er zijn meer

mensen die baat hebben bij het Transkoor, denkt hij. En die moeten weten dat het bestaat. „Het is een plek waar je jezelf kunt zijn, waar iedereen de juiste voor-naamwoorden gebruikt. Mensen komen omdat ze het leuk vinden, niet omdat ze hulp nodig hebben.”

Geen uitleg nodig

Die praatgroepen zijn fijn in het begin, zegt trans man Reno de Vries (33). Vlak voor en tijdens zijn transitie voelde hij zich vaak onbegrepen en kon daar zijn hart luchten bij mensen die geen uitleg nodig hadden. Tegelijkertijd ging het in die groepen vooral over problemen. Bij het koor is daar ook ruimte voor maar door het zingen is het veel lichter. Tussendoor steun je elkaar, zegt hij. Het koor is ook een vriendengroep. Reno

„Mensen komen omdat ze het leuk vinden, niet omdat ze hulp nodig hebben”

rest van de familie volgden haar daarin”, zegt Lenn. „Ik heb daar veel verdriet van, ik ben een familiemens.” Lenn woonde toen al in Rotterdam. „Daar vond ik een omgeving waarbinnen ik gevierd werd, niet getolereerd.”

Ook trans vrouw Marion Ter Meer (76) ziet tot haar verdriet haar kinderen en ex-vrouw niet meer. Zij leefde haar hele leven als man en kleepte zich alleen binnenshuis soms als vrouw. Ze besloot pas na haar pensionering in transitie te gaan. Pas toen ze niet meer werkte, had ze het gevoel dat het kon. Het leidde volgens haar tot de scheiding met de vrouw die ze liefhad. Zeven jaar geleden kwam ze naar Rotterdam om een nieuw leven te beginnen. Op zoek naar contact kwam ze bij het koor terecht.

Een zegen, zegt ze. De leden begrijpen elkaar. Een man in de seniorenflat waar ze woont, vroeg in de lift botweg wat ze nou was; een man of een vrouw. Ze voelde woede maar kon niets uitbrengen. Ze kon het delen met het koor. Overigens zette ze hem later en plein public vakkundig te kakken in de gemeenschappelijke ruimte van de flat. Daar konden ze dan bij het koor weer hartelijk om lachen.

Transgender personen herkennen die situaties. Lenn zegt dat die het aanvallig weglachte. Nu geeft die aan met welke voornaamwoorden die aangesproken wil worden. „Als ze zeggen: ‘ik ga m’n best doen’, zeg ik: ‘ik weet zeker dat het je lukt!’” Met impertinente vragen gaat Lenn tegenwoordig confrontatie niet uit de weg. „Als iemand vraagt wat ik in mijn broek heb, zegt ik: ‘ik vraag toch ook niet hoe lang jouw piemel is’”. Dan is het meestal klaar.”

Het is ook een generatiekweste, denkt Marion. Ook al is ze zelf trans, ze heeft moeite met de voornaamwoorden van queers en alle Engelse woorden waar jongeren mee komen. „Zij hebben hun leven, ik het mijne. Ik heb geleerd dat ik queers gewoon bij de voornaam moet noemen, dan kan je geen fout maken.”

Bitterballen

Koorleden die een geslachtsbevestigende operatie ondergaan, krijgen extra steun. Marion onderging verschillende operaties voor haar transitie die niet allemaal goed gingen. Ze had veel pijn en moest lang herstellen. „Het medeleven, de kaarten en appjes van de koorleden deden me toen erg goed.”

Op een gegeven moment dacht Reno: ik heb het koor niet meer nodig. Hij was wie hij wilde zijn. Hij zag er ook zo uit. Er was niemand die dat in twijfel trok. Hij dacht: als ik stop kom ik ook helemaal geen mensen meer tegen zoals ik. Hij bleef.

Marion voelde zich het afgelopen jaar opeens wat te oud worden voor het koor. Ze kende de liedjes die werden gezongen niet, ze had moeite die onbekende teksten uit haar hoofd te leren. Maar opstappen wilde ze niet. Ze zit nu in het bestuur en komt niet meer elke week, maar wel regelmatig. „Dan neem ik m’n airfryer mee en bak ik bitterballen.”

ging tegelijk met twee koorleden in transitie. Ze bezochten elkaar als ze aan het herstellen waren van een operatie. Maar ook de periode ervoor was fijn, zegt Reno. Als je aan een transitie begint, heb je zoveel vragen. Bij het koor waren mensen al verder. Die konden uitleggen.

Trans man Skylar vond het fijn dat hij bij het koor kon zien hoe het eruit zou kunnen zien. Hij was 16 toen hij bij het koor kwam en dat was nog voor zijn transitie. „Ik was toen de jongste, voelde me erg welkom. En de anderen waren bezorgd over me. Ik mocht niet alleen op de fiets naar huis.”

Voor Lenn Vlassak (31) betekent het koor een ruimte in kunnen lopen zonder de uitzondering te zijn. „Iedereen kan honderd procent zichzelf zijn. Iedereen weet hoe het voelt om dat niet te kunnen